

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

App. Tomi II.
Cancellorum Gal-
lie & in Olyfali
Hicini.

*morum Ecclesie ac ejus Præfulis secundum sacro-
sanctos Conciliorum canones & decreta sedis apo-
stolicæ ex sacris canonibus & legibus promulga-
ta pro scire & posse absque dolo & simulatione
vel indebita & pertinaci contradictione me obedi-
turum profiteor.*

Ep. Hincinon.

Professio Hincmari Laudunensis Episco-
pi continet juramentum fidelitatis ab eo Re-
gi prælitum, cui se obediturum promittit
sicut homo seniori suo. Deinde promittit se
privilegio Hincmari Metropolitanæ Eccle-
siæ Remensis obediturum secundum Cano-
nes. Sed heic adnotandum est discrimen
quod intercedit inter utramque professio-
nem; cum prima contineat fidem quæ domi-
no debetur à vassallo, altera verò obedi-
tiam canonicam.

XIV. Quæ porro esset professionis il-
lius vis ostendit Ivo Carnotensis, Archiepis-
copi Senonensis suffraganeus. Hugo Lug-
dunensis Archiepiscopus & Ecclesiæ Ro-
mæ Legatus eum evocaverat ad ordina-
tionem Episcopi Nivernensis; quam Hugo
peragere destinaverat omisso Archiepis-
copo Senonensi, ad cujus metropolim perti-
net Ecclesia Nivernensis. Respondit Ivo ti-
mere se ne, si ad eam consecrationem ac-
cederet, reus fieret violatæ sponsonis quam
fedi metropolitane fecerat, id est, sponsonis
à se factæ eo tempore quo fuerat ordina-
tus: *Timentes rei fieri sponsonis quam me-
tropolitana sedi fecimus. Quem morem ea
tempestate ubique obtinuisse scribit idem
Ivo in epist. LXXIII. Reliqui Pontifices
ante consecrationem examinantur, omnem ve-
terum morum honestatem & debitam obedi-
tiam se exhibituros suis ordinatoribus polli-
centur.*

ho ep. 61.

At Gregorius IX. Pontifex Romanus
decrevit ut Metropolitanæ suffraganeis suis
idem juramentum fidelitatis & obedientiæ
canonicæ exigant quod Pontifici Romano
præstatur ab iis Episcopis qui immediatè
pertinent ad ejus consecrationem; neque
ipse aut alij Pontifices contendebant ut
Episcopi inferioris ordinis ullam sedi apo-
stolicæ professionem fidei facerent.

ADDITIO

STEPHANI BALVZII.

IN eo tamen mirè lasciviit sequens ætas ob Re-
servationes Ecclesiarum cathedralium à Summis
Pontificibus introductas, de quibus agitur in capite
1x. hujus libri. Hinc factum ut cùm Episcopi aucto-
ritate Summi Pontificis inscio Metropolitanæ con-
secrarentur, juramentum fidelitatis exhibere Metro-
politano recusarent, eo prætextu, quòd ipsi Epis-
copi non fuerant per eorum Capitula electi, nec per
Tom. II.

Archiepiscopum suum Metropolitanum confirmari;
seu etiam consecrari; sed solum per sanctam sedem
apostolicam promoti, ac de eju mandato in Curia
Romana, vel extra, munus consecrationis receperant;
cui sancta sedi apostolica juramentum præstiterant;
ut scribit Petrus de Iudicia Archiepiscopus Narbo-
nensis. Agre ferebat hanc contumeliam sibi ac suæ
fedi illatam idem Petrus. Itaque de ea re conquestus
apud Clementem VI. avunculum suum, ad quem
Episcopi illi rebelles appellaverant, injuriam illam
ultus est. Tandem, Deo dissonante, inquit ille, pro-
posito negotio in Consistorio, sententiam reportavi, &
declarationem seu determinationem ad perpetuam rei
memoriam pro me & aliis omnibus subditis habenti-
bus obtinui: quam hic inserui, ut omnibus clariùs
patent, & nullus amodo dubitare habeat in prædictis.

DECLARATIO.

CLEMENS Episcopus servus servorum Dei;
ad perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex
obtinens super universas orbis Ecclesias divina insti-
tutione primatum, circa ipsarum jurum conserva-
tionem more benevoli patris libenter intendit, sic eis
cum expedi, præficiendo Prælatos, ut per hoc juri
alterius nullatenus derogetur. Cum itaque, sicut
multorum insinuatio ad apostolatus nostri deduxit
auditum, nonnulli revocare conentur in dubium,
utrum Episcopi, seu alij Prælati sedi apostolica non
immediatè subiecti, qui per sedem eandem ad ca-
thedralium Ecclesiarum vel quarumcunque dignita-
tum regimina pro tempore promoventur, munusque
consecrationis seu benedictionis à nobis seu de man-
dato nostro in Romana Curia seu extra suscipiunt,
ac fidelitatis debita nobis & eidem sedi præstant so-
litem juramentum, suis Metropolitanis teneantur,
seu Prælati aliis, quibus immediatè subijunt, aliud
consuetum juramentum præstare, Nos volentes cujus-
libet hesitationis scrupulum in præmissis auferre, Epis-
copos & Prælatos alios supradictos per sedem ean-
dem ad hujusmodi regimina jam promotos, & quos
in posterum promoveri contingeret, auctoritate præsen-
tium declaramus ad omnia illa suis Metropolitanis
seu Prælati aliis immediatè superioribus omnino te-
neri ad qua teneantur si non per dictam sedem vel
de mandato ipsius sedis ad hujusmodi regimina pro-
moti, nec juramentum hujusmodi per eos nobis vel
eidem sedi præstitum extitisset. Nulli ergo &c. nostre
declarationis & constitutionis infringere &c. Datum
Avinionis Kalendis Octobris, pontificatus nostri anno
octavo.

Addit Petrus Archiepiscopus: *Qua declaratione
facta & bullata, ut est moris, Episcopi qui prius con-
tradixerant, statim venerunt ad prædictam nostram
sanctam Narbonensem Ecclesiam pro dicto jura-
mento præstando: à quibus ipsum juramentum rece-
pi secundum solemnitatem precedentem, nihil de con-
tingentibus omitendo. Ceterum ea Petri Narbonen-
sis Archiepiscopi narratio extat integrè in veteri co-
dice MS. Ecclesiæ Narbonensis.*

CAPVT IV.

Synopsis.

I. Metropolitanorum electio pertinebat ad Episcopos
comprovinciales, cum consensu cleri & populi.

A a

I I. Ita electi Stephanus Episcopus Ephesus, Flavianus Antiochenus, & Nectarius Constantinopolitanus.

III. Eadem forma praescripta est in Conciliis Gallicanis. Aliud tamen obtinuit evo Hincmari.

IV. Ordinationes Metropolitanorum pertinebant ad Patriarchas. Quod probatur ex Concilio Chalcedonensi & Innocentio primo.

V. Metropolitanus tamen Constantia Cyprum ordinatio relicta est synodo provincia, & vetita Patriarcha Antiochena, decreto Concilij Ephesini.

VI. Queritur an ordinationes omnium Metropolitanorum pertineant ad Summum Pontificem tanquam Patriarcham Occidentis. Concluditur ad eum pertinere ordinationem Metropolitanorum qui Diacones Urbicaria sibus continentur. Discrimen Episcopi Romani cum ceteris Patriarchis.

VII. Metropolitanorum Italia ordinationes fiebant absque auctoritate Summi Pontificis. Ordinatio Metropolitae Aquileiensis pertinebat ad Episcopum Mediolanensem, Primatis vero Mediolanensis ordinatio ad Episcopum Aquileiensem. Evo tamen D. Gregorij necessarius erat Summi Pontificis consensus pro ordinatione Episcopi Mediolanensis, & Salontanani.

VIII. Provinciae quae extra Italiam erant, Metropolitanos suos ordinabant absque auctoritate aut consensu Episcopi Romani. Exemplum in Africa, in Hispania, Dardania, ceterisque provinciis Illyrico vicinis.

IX. Ecclesia Gallicana eodem jure usa, quae Metropolitanos suos non alibi ordinari permittit quam in synodo provincia; nisi si apud quasdam provincias aliud obtineret. Notatus interpres Graecus canonicus vii. Sardicenis, Remensis & Trevirensis Ecclesiae, sorores dictae ab Hincmaro.

X. Sub secunda Regum nostrorum dynastia, vetus consuetudo valuit. Probatur ex Hincmaro, qui hinc concludit Metropolitanos Galliarum esse Primates. Duo Primatum genera. Pallij genium.

XI. Acriver cum morem reinere contendit Ivo Carnotensis. Decretalium libri conservaverunt Episcopis comprovincialibus ordinationem Metropolitanam. Qua paulo post eis adempta est.

ADDITIO. Evo Gulielmi de Montelanduno, Archiepiscopi consecrabantur sola Summi Pontificis auctoritate. Recensentur lucubrations hujus viri.

I. MAJORIS haud dubie momenti erant Metropolitanorum electiones & ordinationes quam ceterorum Episcoporum; ideoque majorem curam desiderabant. In electionibus sane, Episcopi integro suffragij jure fruebantur, & ea quidem auctoritate quam in ceterorum collegarum suorum electionibus non usurpabant; ob id videlicet, quod cum a Metropolitano pendere deberent, ipsorum valde intererat cujusmodi homo ad eam dignitatem vocaretur. Praclare itaque Leo: Metropolitano defuncto, cum in locum ejus alius fuerit subrogandus, provinciales Episcopi ad civitatem metropolitanam convenire debent; ut omnium Clericorum atque omnium civium voluntate discussa, ex Presbyteris ejusdem Eccle-

siae, vel ex Diaconibus, optimus eligatur. Hunc Leonis locum imitatus est Ilidorus Mercator in supposititia epistola Aniceti, quae a Gratiano relata est.

II. Secundum rationem a Leone prolatam recte in Actione xi. Concilij Chalcedonensis pronuntiavit Anatolius Patriarcha CP. electionem Metropolitanam Ephesini ab iis omnibus celebrandam esse qui ab eo regendi erant: Dabitur autem Ephesiorum metropoli Episcopus ab omnibus qui passendi sunt eligendus. Quare Stephanus civitatis illius Episcopus aiebat se electum fuisse ab Episcopis Asiae, & a clero & civibus honoratis Ephesi. Patres quinque secundae Synodi Oecumenicae, quae Constantinopoli habita est, recte adnotant in epistola synodica Flavianum Episcopum Antiochenum electum fuisse suffragiis Episcoporum comprovincialium & totius Dioeceseos Orientalis, & concordibus etiam suffragiis Ecclesiae Antiochena; id est, cum consensu cleri & populi specialis dioeceseos Antiochena. In eadem synodica epistola habetur Nectarium Episcopum CP. electum fuisse ab Episcopis illius synodi, cum suffragiis Clericorum & civium, praesente Imperatore.

III. Ob eam causam Concilia Gallicana jubent ut Metropolitanus eligatur ab Episcopis provinciae & a clero ac populo civitatis in qua ordinandus est Metropolitanus. In ordinandis Metropolitanis Episcopis (inquit Concilium Aurelianense II. anno dxxxiii. habitum) antiquam institutionis formulam renovamus, quam per incuriam omnimodis videmus amissam. Itaque Metropolitanus Episcopus a comprovincialibus Episcopis, Clericis, vel populis electus, congregatis in unum omnibus comprovincialibus Episcopis ordinetur.

Difertior est sententia Concilij Aurelianensis III. habiti anno dxxxviii. ubi indicatur discrimen quod intercedebat inter electiones Episcoporum & Metropolitanorum. Praecipit namque ut Metropolitanus Episcopus comprovinciales eligant, cum consensu cleri & civium. Comprovincialium autem Episcoporum electionem a clero & populo fieri jubet, cum consensu Metropolitanam. Quod discrimen cum aliqui non satis expendissent, irrito labore conati sunt conciliare canones quorum sententiae videbantur esse diversae in materia electionum. Metropolitanus a comprovincialibus Episcopis, sicut decreta sedis apostolica continent, cum consensu cleri vel civium eligatur: quia equum est, sicut ipsa sedes apostolica dixit, ut qui proponendus est omnibus, ab omnibus eligatur. De comprovincialibus vero ordinandis, cum consensu Metropolitanam, cleri & civium, juxta pri-

Leo I. ep. 88.
Dist. 63. c. 19.

rum canonum statuta, electio & voluntas requiratur. Apud Hincmarum tamen, & in antiquis formulis, legimus electiones Metropolitanorum factas esse à clero tantum & populo civitatis, absque Episcoporum suffragio.

IV. Ordinationes autem sive consecrationes Metropolitanarum pertinebant ad Patriarchas; ut patet ex Actione xvi. Chalcidonensis Synodi, quæ sedem Constantinopolitanam evehens ad honorem patriarchatus, & Diocesim ejus synodumque patriarchalem componens ex provinciis Pontica, Asiana, & Thracica, novo quidem Patriarchæ concedit ordinationes Metropolitanorum harum Diocesum, non tamen Episcoporum, quos à suis Metropolitanis ordinari debere censet. Sed ordinationem celebrare debet Episcopus CP. postquam decretum electionis ad eum fuerit delatum; ejusque arbitrio relinquuntur personam electam evocare Constantinopolim, illic ordinandam, aut consensum suum dare ut ibi ordinetur ubi electio celebrata est, *καὶ ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ αἵματι*. Id ipsum probatur ex epistola Innocentij I. ad Alexandrum Episcopum Antiochenum, in qua sic scriptum est: *Metroplitanos auctoritate ordinas singulari*. Patriarcha verò Ægypti non solum Metropolitanos Ægyptiacæ Dioceseos ordinabat, sed etiam omnes Episcopos à suo patriarchatu pendentes; ut constat ex epistola synodica Concilij Nicæni, quæ extat apud Theodoretum lib. 1. cap. 1x. & ex epistolis Synesij ad Theophilum Episcopum Alexandrinum. Idem jus sedi suæ asserere tentavit Alexander Episcopus Antiochenus, id est, jus ordinandi non solum Metropolitanos, sed etiam reliquos Episcopos sedi suæ subjectos. Desiderium ejus approbavit Innocentius I. ad ejus consulta respondens, eo tamen adhibito temperamento quoad ordinationem Episcoporum secundi gradus, ut vicinos quidem ad se accersat, longè tamen positos in provinciis consentiat ordinari: *Ceteros non sine permisso conscientiaque tua sinas Episcopos procreari. In quibus hunc modum rectè servabis, ut longè positos, literis datis, ordinari censes ab iis qui nunc eos suo tantum ordinant arbitratu; vicinos autem, si estimas, ad manus impositionem tue gratiæ statuas pervenire.*

V. In Concilio tamen Ephesino conquærentibus Episcopis Cypriis, metropolis illius insulæ, tametsi intra patriarchatus Antiocheni limites contineretur, retinuit primum morem, secundum apostolicos canones & Nicænos, id est, ordinatio Episcopi Constantiæ, qui Cypri Metropolitanus erat,

Tom. II.

relicta est synodo illius provinciæ, & veteri Patriarchæ Antiocheno. Constitutio illa manavit in omnes provincias Ecclesiæ, quibus sua libertas conservata est secundum Canones; addito, ne Episcopi quicquam audeant in provinciis quæ ab eis ex veteri consuetudine non pendebant: *Ne patrum canones prætereantur, nec sub sacerdotij prætextu, mundane potestatis fastus irrepant; ne clam paulatim libertas amittatur, quam nobis donavit sanguine suo Dominus noster Iesus Christus, omnium hominum liberator.*

VI. Possent tentari ex iis quæ supra dicta sunt ordinationem omnium Metropolitanorum Occidentis pertinere ad Romanum Pontificem, qui Patriarcha est Occidentis; cum præsertim Episcoporum Alexandriæ & Antiochiæ auctoritatem Nicæna Synodus constituat ad exemplum Episcopi urbis Romæ. Equidem id necessario consequitur ex iis quæ dicta sunt; sed ita tamen ut auctoritas illa ordinandorum Metropolitanorum coërceatur intra limites synodi patriarchalis ordinariæ Episcopi Romani, id est, de Metropolitanis tantum accipiatur qui Dioceseos Urbicariæ finibus continentur. Quapropter Iustinianus formam præscribens synodorum quæ à Patriarchis convocari debent, ait disertis verbis ad illas convenire debere Episcopos qui pertinent ad eorum ordinationem. Unde sequitur idem prosus significari, si quis dicatur ad synodum Patriarchæ cujuscumque aut ad ejus ordinationem pertinere. In quibusdam porro ceteri Patriarchæ cum Romano componi possunt, in quibusdam discrepant. Alexandrinus enim & Antiochenus unicam tantum Diocesim ecclesiasticam obtinebant ex decem Metropolitanis constatam, quam postea Constantinopolitano tributæ sunt tres Dioceses, in quibus xxxviii Metropolitani numerabantur. At Episcopi Romani cura, præter patriarchatum ordinarium, qui saltem ex Diocesi Urbicaria decemque Metropolitanis constabat, porrigebatur in reliquas omnes Occidentis metropoles, quæ sexagenarium numerum egrediebantur. Majoris itaque Italiæ partis Metropolitani à Summo Pontifice ordinabantur in ipsa Vrbe; aut postquam Episcoporum comprovincialium consensus electionem firmaverat, ij permisso ejus ordinationem Metropolitanis celebrabant. Sed in Diocesi Urbicaria receptum erat ut Episcopi aliis Metropolitanis subjecti, ab eo consecrarentur. In quo similis est Episcopo Alexandriæ, juxta Concilium Nicænum. Ceterum id à nemine ante me observatum fuerat.

Aa ij

Vide supra lib. 1.
c. 7. §. 3.

Vide supra lib. 5.
cap. 5. §. 3.

VII. Ambrosij sanè Mediolanensis Episcopi electio & ordinatio, quæ facta est à Synodo totius Italiæ decreto Imperatoris Valentiniani coacta, evincit nihil juris per illas tempestates Romano Pontifici competitivisse in ordinatione Metropolitanæ Mediolanensis; à qua manus abstinuit per multum ævi, serò usurpata ejus ordinatione. Colligi id abundè potest ex epistola Pelagij I. anno DLV. in sede Petri præsentis: qui docens Episcopos Aquileiensem & Mediolanensem consuevisse invicem sibi manus imponere quando alterutra harum sedium pastore proprio viduata erat, insinuarè tamen nititur hanc consuetudinem introductam esse vitandis sumptibus qui electo incumbere, si Romam pro ordinatione accedere cogeretur; cum vera hujus instituti ratio in eo consistat, quòd cum Mediolanum esset caput Dioceseos Italiciæ, ut constat ex Concilio Aquileiensi, ordinatio Metropolitanæ Aquileiensi ad Episcopum Mediolanensem optimo jure pertinebat; Primatis verò Mediolanensis ordinatio ad Aquileiensem Episcopum, quòd primus esset inter Metropolitanos synodi generalis Dioceseos Italiciæ. Ex epistola tamen quadam Gregorij I. colligitur jam ævo ejus, id est, LVIII. annis post Pelagium, invaluisse ut necessarius esset Summi Pontificis consensus ad hoc ut Episcopis provinciæ Mediolanensis libera esset ordinatio Metropolitanæ. Verba ejus minimè ambigua sunt ad Exarchum Italiæ scribentis de electione Episcopi Mediolanensis. Ait enim se, ut consuetudinem servet, missurum esse ministrum Ecclesiæ Romanæ, qui electum ab Episcopis comprovincialibus, sicut vetus mos exigit, cum assensu quoque Pontificis Romani, faciat consecrari. Distinguit autem illic accuratè jus canonicum Episcoporum comprovincialium, quod veteri mori adscribit, ab Ecclesiæ Romanæ possessione, quam simpliciter consuetudinem appellat, absque ullo epitheto. quæ consuetudo haud dubiè introducta erat post schisma Ecclesiarum Mediolanensis & Aquileiensis. Necessè fuit pro servanda consuetudine, inquit Gregorius, militem Ecclesiæ nostræ dirigere, qui cum in quo omnium voluntates atque consensum concorditer convenire cognoverit, à suis Episcopis, sicut vetus mos exigit, cum nostro tamen assensu, faciat consecrari. Idem ad Ioannem Subdiaconum, cui harum rerum executionem commisit, scribens, ita loquitur:

Apud Gratian.
dist. 61. c. 10.

Tunc cum à propriis Episcopis, sicut antiquitatis mos exigit, cum nostræ auctoritatis assensu facias consecrari: quatenus hujusmodi servata consuetudine, & apostolica sedes proprium vi-

gorem retineat, & à se concessa aliis jura non minuat. Idem jus in Ecclesia Salonitana, quæ Dalmatiæ metropolis erat, usurpabat Gregorius; ut refertur apud Gratianum in c. Salonitana. dist. 63.

VIII. At provinciæ quæ extra Italiam erant, Metropolitanos haud dubiè suos ordinabant absque auctoritate Episcopi Romani, & absque consensu ejus. In Africa quippe unaquæque provincia ordinationes suas celebrabat; ut videre est in canonicis Conciliorum Africanorum, & apud Augustinum. Hic enim respondens Donatistis, qui Cæciliani Episcopi Carthaginensis ordinationem non esse legitimam affirmabant, eo prætextu, quòd cum totius Africæ Primas esset, debuerat ordinari à Primæ Numidiæ, aut ab alio quodam Primæ, quod factum non fuerat, ait hanc esse consuetudinem Ecclesiæ, non ut Primatem Carthaginis ordinet aliquis Episcopus Metropolitanus, sed propinquiores Episcopi; sicut nec Ecclesiæ Romanæ antistitem ordinat aliquis Episcopus Metropolitanus, sed Episcopus Ostiensis: *Quòd non expectaverit Cæcilianus ut princeps à principio ordinaretur, cum aliud habeat Ecclesiæ consuetudo, ut non Numidiæ, sed propinquiores Episcopi, Episcopum Ecclesiæ Carthaginis ordinent: sicut nec Ecclesiæ Romanæ ordinat aliquis Episcopus Metropolitanus, sed de proximo Ostiensis Episcopus.*

Eodem jure utebantur Ecclesiæ Hispaniarum; ut discimus ex Concilio IV. Tolitano, quod anno DCXXXIII. habitum est. *Episcopus, inquit, comprovincialis ibi consecrandus est ubi Metropolitanus elegerit. Metropolitanus autem non nisi in civitate metropoli, comprovincialibus ibidem convenientibus.*

Dardania quoque, & ceteræ provinciæ Illyrico contiguæ, jure eodem communi utebantur ætate Gelasij Pontificis Romani, ut ipse testatur ad eorum Episcopos scribens: *Caritatem vestram, inquit, duximus instruendam, ut vos omnes in commune fratres, sive per Dardaniam, sive per quamcumque contiguam provinciam constituti, qui vos sub Metropolitanis vestris esse meministis, & ab eisdem substitui decedentes, sicut vetus consuetudo deposcit, unanimiter statuatis antistites. Et vicissim si Metropolitanus humane conditionis sorte decesserit, à comprovincialibus Episcopis, sicut forma transmisit, sacrari modis omnibus consecratis. nec quemquam sibi quod vobis antiqua dispositione concessum est patiamini vendicare.*

IX. Ecclesiæ etiam Gallicanæ libertas ea erat ut canonum præscriptis inhaereret, Metropolitanosque suos non alibi sineret ordinari quàm in synodo provinciæ; nisi si

Augustin.
serm. 10.
dist. 11.

Cæcilian.
c. 11.

Calixtus
dist. 10.
c. 10.

foend
et in
Kndi
Ta. 11
mai.

Vilem
lun di
lun. 6. 1

Worm.
c. 17. k
c. 1.

apud quasdam Ecclesias hic mos inoleverat ut Episcopus Metropolitanus à propinquo- ri Metropolitano acciperet manus imposi- tionem. Sed novam illam consuetudinem abolevit Synodus Aurelianensis secunda; quæ antiquam constitutionis formulam renova- vit, statuens ut Metropolitanus ab Episco- pis comprovincialibus ordinetur. cujus syno- di verba supra relata sunt in §. III. hu- jus capituli. At Concilium Aurelianense III. quinquennio post celebratum, id est, anno quingentesimo trigesimo octavo, repudiato canone illo prioris synodi, novam consue- tudinem revocavit, qua receptum erat Me- tropolitanos à Metropolitanis ordinari: De Metropolitanorum vero ordinationibus id placuit, ut Metropolitanis à Metropolitanis, omnibus, si fieri potest, presentibus comprovincialibus, or- dinentur; ita ut ipsi Metropolitanis ordinandi pri- vilegium maneat quem ordinationis consuetudo requirit. Quæ institutio aliqua in re similis est versioni Græcæ canonis sexti Sardicensis, quo sancitum est ut Episcopi vicinæ provin- ciæ invitentur ad ordinationem Metropolita- ni alienæ provincie: Χρηδὲ Ἐμετακλεισθαι Ἐ τὸς ἀπὸ τῆς κληρονομίας ἐπαρχίας ἐπισκόπους πρὸς τὴν κληρονομίαν τῆς μητροπόλεως ἐπισκό- πους. Attamen fatendum est interpretem Græcum non cepisse sententiam hujus cano- nis, qui in contextu Latino nullam hujus rei mentionem facit. Hincmarus in synodo Metensi, quæ propter Karoli Calvi in regno Lotharij coronationem coacta est, adnotavit Remensem & Trevirenses Ecclesias commif- sis sibi Ecclesiis velut sorores & comprovinciales haberi, sive in ordinationibus peragendis, sive pro judiciis causarum ecclesiasticarum, sicut antiqua demonstrat consuetudo.

X. Sub secunda Regum nostrorum dyn- astia, vetus consuetudo valuit, nempe ut Metropolitanus ab Episcopis comprovincia- libus ordinareretur. Hunc seculi sui usum fuisse docet Hincmarus, qui præterea probat Galliarum Metropolitanis jus illud com- petivisse secundum canones Nicænos, An- tiochenos, & Africanos, & ob id ipsum Pri- mates esse. Nam duo Primatum genera agnoscit; quorum quidam iidem sunt cum Patriarchis, alij verò, Metropolitanis. quod discrimen hausit ex versione Concilij Chal- cedonenfis à Dionysio Exiguo confecta, & ex canonibus item Africanis. De Primatibus autem secundi generis sic loquitur Hincma- rus: Sed & quidam Archiepiscopi vel Metro- politani Primates provinciarum multoties in sacris canonibus inveniuntur, illi videlicet qui in lo- co defunctorum ab Episcopis uniuscujusque pro- vincie sine interrogatione alterius Primatis præ- valent ordinari, & ex antiquæ consuetudinis

lege à sede apostolica Pallij solent genio insigni- ri, & in loco decedentium Episcoporum, sine con- sensu vel licentia Primatis alterius, in sua pro- vincia quique possunt Episcopos ordinare. Hanc loquendi formam, id est, Pallij genium, mu- tuatus est Hincmarus ex epistolis sancti Gre- gorij: qui de Siagrio Augustodunensi Epif- copo loquens, ait ipsum petivisse Pallium, pro genio & honore suæ Ecclesie.

XI. Ætate Ivonis Carnotensis, Hugo Lugdunensis Archiepiscopus sibi, tanquam Primati, deberi professionem obedientiæ contendebat ab electo Senonensi antè quàm consecraretur; suumque hoc consilium ful- cire nitebatur auctoritate sedis apostolicæ, qua fungebatur. Rescripsit Ivo consecratio- nem Metropolitanis Senonensis pertinere ad Episcopos comprovinciales, neque expe- ctandum esse ut electus faciat prius professio- nem canonicam Primati Lugdunensi, cum id canonibus sit contrarium. Deinde addit: Cùm ergo tam ista quàm alia generalia insti- tuta tam absolutè consecrationem Metropolitanorum contineant, miramur cur privatis legibus & novis traditionibus veteres traditiones & consuetudines removere contenditis, præcipiendo ut Senonensis electus ante consecrationem suam vobis presentetur, & jure primatus vestri subje- ctionem & obedientiam profiteatur. Tum ait se nihil prorsus heic remissurum esse ex jure Ec- clesiarum suæ provincie, & si contra teten- derit Hugo, comminatur se ab ejus commu- nione discessurum: De tantillo jure quod habent Ecclesia nostra nec volumus nec debemus cedere. Infra: Si autem petitionibus nostris non adque- veritis, & aliquod schisma inde fuerit exortum; securè dicam, neque iniquitas mea, neque pecca- tum meum; neque vos poteritis dicere vobis non fuisse prædictum.

Ordinationem porrò Archiepiscopi com- provincialibus Episcopis conservaverunt li- bri Decretalium, ut videre est in responsis Lucij III. in cap. Si Archiepiscopus. De tem- pore ordinandorum.

ADDITIO

STEPHANI BALUZII.

ATTAMEN immutato paulò post hoc jure, Ar- chiepiscoporum consecratio paulatim adempta est Episcopis comprovincialibus, & Summo Pontifici servata; ut omnibus est notissimum. Sed tamen præ- termitti non debet insignis locus viri illa ætate cele- berrimi, Gulielmi de Montelauduno Iuris Canonici Professoris in Academia Tolosana, qui vivebat anno millesimo trecentesimo quadragesimo sexto. Is ergo in libro sacramentali, Rubrica de ordine episcopali Tit. x. sic ait: Quis consecrat Episcopum? Dic quod Archiepiscopus cum suis suffraganeis de se. or. nec

Aa iij

Gregor. lib. 7. ep. 131. Videtur epistolam Synodi- cum Concilij Du- ziac. 1. ad Hadria- num 11.

Ivo ep. 60.

Secundo illa edita à meo Capitulo Eusebii Calvi, & To. 1. oper. Hinc- mar.

Vile Marcum in Hæc de Primari- bus. 624.

Hincm. in Episc. c. 17. & in epist. 6. 64.

Episcopi. Sed quis Archiepiscopum, vel superiores? Dic quòd de jure communi omnes Episcopi debent consentire, & ives illorum consecrare, supra eod. tit. Si Archiepiscopus. 63. dist. per ambitionem. Papa tamen jam prescripsit contrarium, cujus auctoritate tantum hodie consecrantur, ut 24. q. 2. pudenda. & 51. dist. cap. fin. Liber ille sacramentalis Gulielmi de Montelauduno extat MS. in Bibliotheca Ecclesie Helenenfis, unde locum hunc à me describi Marca jussit anno M D C L X. quum apud Rufcinones degeret pro figendis regnorum limitibus in Pyrenæo. Ejusdem libri duo manuscripta exemplaria extant in Bibliotheca monasterij Rivipullensis apud Catalanos, aliud in archivo Ecclesie Narbonensis, itémque aliud in Bibliotheca Regis Christianissimi. Ceterum Gulielmi hujus lucubrationes frequenter laudant Richardus Archiepiscopus Armachanus in Tractatu MS. De audientia confessionum, itémque Franciscanus quidam qui ea tempestate adversus huncce Richardi Tractatum scripsit, Bernardus Lauretus Præses Tolofanus in Tractatu de potestate seculari in Ecclesiasticos, Arnulphus Ruzæus in Tractatu juris Regaliæ, Philippus Probus in Tractatu item juris Regaliæ, Glossator libri Sexti Decretalium, alique. Quoniam verò nullus hæctenus, quod sciam, ejus viri opera recensuit, utar hac occasione ut ea promam quæ mihi comperta sunt. Scripsit itaque Gulielmus de Montelauduno, præter librum Sacramentalem, Lecturam in Librum Sextum Decretalium, quam laudant Ruzæus & Probus; ad quam Apostillas seu Additiones scripsit Blasius Aurioli Doctor Tolofanus. Scripsit præterea Apparatum Constitutionum Clementis V. qui frequenter item laudatur à Ruzæo & Austerio in Repetitionibus ad Clement. Hujus autem Apparatus tria manuscripta exemplaria extant in Bibliotheca monasterij sancti Sergij Andegavenfis, itémque aliud in Bibliotheca monasterij sancti Albini Andegavenfis. In eodem codice sancti Albini extat Apparatus ejusdem Gulielmi super Extravagantes Domini Iohannis Papa XXI. qui laudatur etiam à Ruzæo & Probo. Scripsit etiam Gulielmus iste Tractatum de Cardinalibus, qui laudatur ab Egidio le Maître in Tractatu de Regalibus cap. v. 11. Quædam porrò ejus Lecturæ in aliquot juris Canonici posterioris capita editæ sunt in voluminibus Repetitionum Iuris Canonici.

CAPVT V.

Synopsis.

I. Queritur an Metropolitanani qui Summi Pontificis auctoritate consecrati non evans, ejus confirmationem obtinere teneantur post consecrationem. Quæstio hæc proposita est à Glossatore Decreti; cui hæret aqua. Episcopi specialis Dioceseos Ecclesia Romana confirmabantur à Summo Pontifice. Diversum prorsus obtinebat quoad alios.

II. Objicitur Patriarchas antiquitus ea necessitate obstrictos fuisse ut teneantur ad obtinendam confirmationem suam à Summo Pontifice. Potiori jure id observandum esse quoad Metropolitanos.

III. Opponitur deinde exemplum Ecclesie Thesalonicensis, ad cujus Episcopum relationem de ordinatione sua mittere tenebantur Metropolitanani Illyrici orientalis. Hoc ex eo profectum, quòd Episcopus Thesalonicensis jus patriarchicum obtineret in Illyrico.

IV. Tum adducitur exemplum Episcoporum Gallicanorum, qui Hincmari Remensis ordinationem confirmari petunt à Sergio. Sed id trahi non potest in consequentiam, cum ob gravem causam ita fieri oportuerit, ad infringendos nimirum conatus Ebbonis.

I. HEC sese offert quæstio magni momenti, habita ratione argumentorum quæ inde deduci possunt; nimirum, an Metropolitanani qui neque à Summo Pontifice neque ex mandato ejus consecrati erant, ejus confirmationem obtinere teneantur post consecrationem. Difficultatem hanc proponit Glossa in cap. *Quia igitur*, dist. 63. Verum cum decisio hujus quæstionis molestum haberet auctorem hujus Glossæ, eò confugit, ut diceret plures esse Archiepiscopos qui à Summo Pontifice non confirmantur, sed tantum recipiunt Pallium. Erudita quidem & vera est hæc opinio: attamen explicatione indiget, & testimoniis scriptorum quibus fulciri possit. Episcopi namque specialis Dioceseos Ecclesie Romanæ distinguendi sunt à reliquis Episcopis Occidentis, qui ad eam Diocesim non pertinebant. Illi à Summo Pontifice confirmabantur, cujus consensus accedebat ante vel post consecrationem. At ceteri neque ab eo confirmabantur, neque consecrabantur, fruebanturque privilegiis quæ Nicæna synodus decrevit Metropolitanis esse servanda, & ea libertate quam eis Ephesinum Concilium præcipit conservari.

II. Ac mihi quidem in hanc quæstionem accuratè inquirenti visum est tria potissimum adversus hanc regulam posse opponi; meâque esse partes duxi ut palam promerem quæ mihi in mentem circa hæc venerunt, quibus difficultates illas complanari posse existimo. Primum ergo dici potest (id quod illusterrimus Cardinalis Baronius, itaque qui de fidei controversiis tractant, persuadere conantur) Patriarchas antiquitus ea necessitate obstrictos fuisse ut teneantur ad obtinendam confirmationem suam à Summo Pontifice. Quod se probare existimant auctoritate Leonis I. qui rogante Theodosio Imperatore confirmavit electionem Anatolij Constantinopolitani. Adducunt etiam auctoritatem Papæ Simplicij, qui confirmationem Patriarchæ Alexandrini recusavit, & alia his similia argumenta. Cum itaque eo jure erga Patriarchas uteretur Episcopus Romanus, dubitari non potest quin potiore jure Metropolitanani teneantur ad obtinendam ejus confirmationem.

Quod ad Patriarchas attinet; responderi potest confirmationem illam non esse signum jurisdictionis, sed tantum susceptionis in communionem, & testimonium quo con-